

Sykehusinnkjøp har 250 ansatte
Anskaffelser for ca. 35 milliarder/året
Avdeling for samfunnsansvar
har fem ansatte

Innkjøpsledernetverket

10.12.2020

Grete Teigset Solli,
Avdelingsleder samfunnsansvar
Sykehusinnkjøp HF

Miljømål i styrende dokumenter, rutiner og krav

Fra våre vedtekter ved stiftelsen § 5:

«... Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp...»

Fra våre etiske retningslinjer (vedtatt av styret):

«... Sykehusinnkjøp HF er en av Norges største innkjøpsorganisasjoner og skal være ledende innen etikk og samfunnsansvar....»

Stortingsmelding 8 (2019-2020)

Statens direkte eierskap i selskaper — Bærekraftig verdiskaping

- 10.5 Ansvarlig virksomhet – Staten forventer at:
 - Selskapet er ledende i sitt arbeid med ansvarlig virksomhet.
 - Selskapet arbeider for å ivareta menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter, redusere sitt klima- og miljøfotavtrykk og forebygge økonomisk kriminalitet som blant annet korrupsjon og hvitvasking av penger.
 - Selskapet har en begrunnet skattepolicy som er offentlig tilgjengelig.
 - Selskapet gjennomfører aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder.
 - Selskapet er åpen om vesentlige områder, mål og tiltak innenfor sitt arbeid med ansvarlig virksomhet.

Lov om offentlige anskaffelser § 5

«Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiveren tar hensyn til livssyklus kostnader. Disse oppdragsgiverne skal også ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter...»

Strategisk plan for Sykehusinnkjøp

- Premisser for innkjøpsarbeidet

Med innkjøpsansvar for spesialisthelsetjenesten har Sykehusinnkjøp stor påvirkningskraft gjennom valgene som tas i anskaffelsesprosessen og den påfølgende oppfølgingen av inngåtte avtaler. Gjennom innkjøpsarbeidet skal Sykehusinnkjøp derfor være **en pådriver for etisk handel og bærekraftige anskaffelser**, samt legge til rette for en balanse i leverandørmarkedet og påse at lover og retningslinjer overholdes. Disse premissene skal ligge til grunn for alt som gjøres i Sykehusinnkjøp.

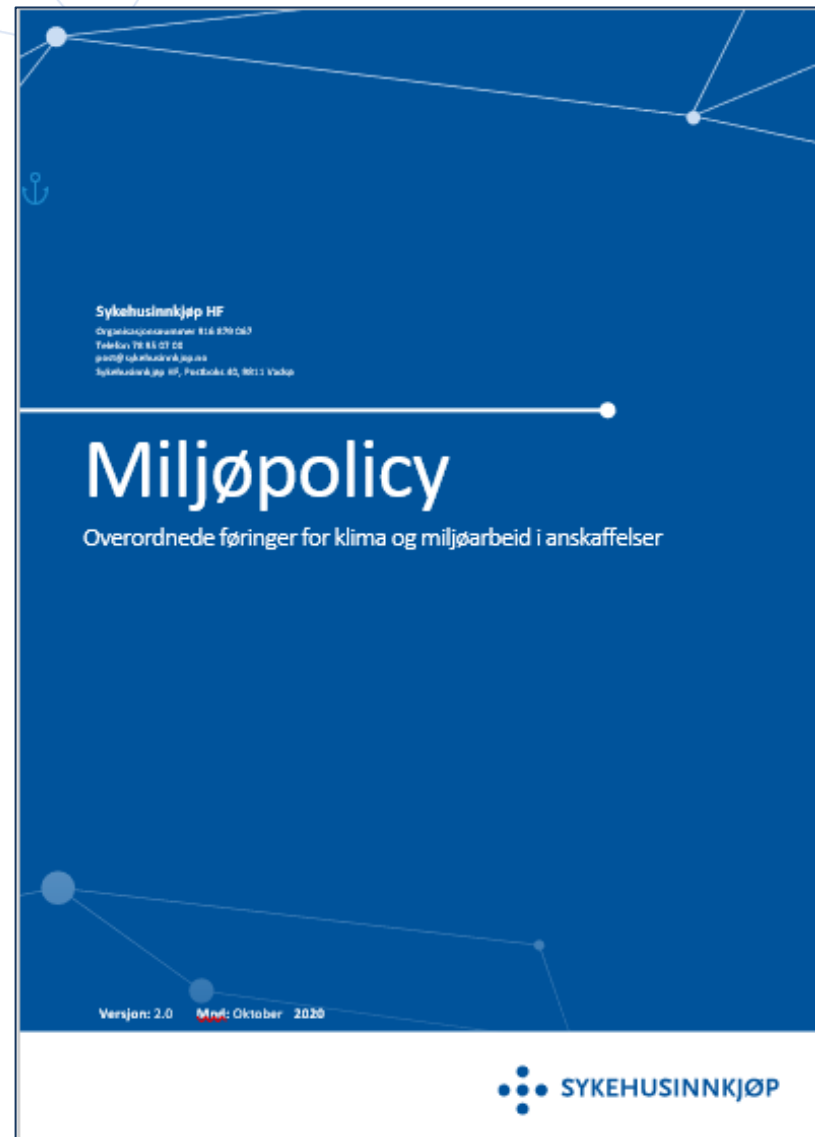

Overordnet miljøpolicy

Sykehusinnkjøp skal bidra til følgende:

- Fase ut eller redusere helse- og miljøskadelige stoffer i produkter eller tjenester til sykehusene.
- Redusere miljø- og klimapåvirkningen til et minimum gjennom hele livssyklusen til avtaleprodukter og tjenester.
- Stille tydelige og forutsigbare miljøkrav for å fremme miljøarbeid i produkter og produksjonskjede.

Målene som er satt relaterer seg til [nasjonale miljømål](#)

Hvordan skape oppslutning og endring?

TEMA ARBEID & UTDANNING

Fortrinnsrett?

MALIN SMIT
Avtalst 2002

Arbeidet for å redusere utgifter til helse er viktig, men ikke på bekostning av helt grunnleggende prinsipper. Virksomhetens ledelse må og skal ansvar for at den enkelte arbeidstaker ivaretas, og at kves i helsefremmede og meningsfylt arbeidsforhold.

Ingen er tjent med en regulering som tvinger arbeidsgiver til å ansette de utdannede i fast heltidstillegg dersom virksomheten ikke kan nyttiggjøres og arbeidstaker fullt ut. Arbeidsgiver må som et minimum ha det legemlige ansvaret for vurdering av behovet for økt bemanning og eventuelt hvem som skal tilbyr ny stilling ut ifra en kompetansevurdering. Ønsker vi å utvide departementet å endre dette slik det er foreslått i høring om tilrettelagt arbeid?

Vi har viktige bestemmelser i arbeidsmiljøloven om fortrinnsrett for arbeidstakere som har mistet jobben på grunn av virksomhetens forhold, for deltidsansatte som ønsker økt stillingsandel og for arbeidstakere som ved virksomhetsovertagelse renses over seg mot å bli med til ny arbeidsgiver.

En deltidsansatt kan etter arbeidsmiljøloven § 14-3 kreve fortrinnsrett forutsatt at vedkommende er kvalifisert for stillingen, og at utøvelse av fortrinnsretten ikke medfører en vesentlig sløppe for virksomheten.

Det må være en balanse mellom virksomhetens interesser og arbeidstakers interesse i økt stillingsandel hos arbeidsgiver. Når departementet nå foreslår ny stillingsandel knyttet til fortrinnsrett, skal det ikke til for trinnsettningen fram til som ubalansert. Det er heller ingen særlig god grunn for at akkurat deltidsansatte skal få særskilt oppfølging i form av individuall informasjon, på bekostning av for eksempel arbeidstaker som står uten jobb etter nedleggelse.

Vi har tillit til at partene lokalt har så god dialog at det er kjent hvem som ønsker økt stillingsandel og at disse vurderes i prioritetrekkefølge dersom deltidsstilling er utfrivillig.

HARD HVERDDAG: Behovet for brønshansker er ørsmert ved norske sykaker. Så langt har de færreste ofret dem som lagar disse hanskene, en tanka. For Helse Sør-Øst ble Malaysia-basert en vekk. FOTO: HELE SØR-ØST

Himmel og helvete i Malaysia

ETISK HANDEL: Da Grete Solli i Helse Sør-Øst oppdaget at fabrikkledelsen hadde tatt passene til de ansatte og låst dem inne, ble det bråk.

TOR SANDBERG

Stemningen hadde vært god fram til da, men av i oppdaget dette, ble det en kraftig diskusjon. Det å ta passene til klesprodusentene er brudd på menneskerettighetene og kan settes som et eksempel på tvangsarbeid, sier Solli som er spesialrådgiver i helseforvaltning. I løpet av studieturen til Malaysia og India fikk hun og de andre i hennes rettsavdeling ved selvsyn erfare at det kan være betydelig å være fabrikkarbeider der.

360 MILLIARDER

Men vi var også på det punktelempeligere av en fabrikk, hvor alt var på plass. Det

krav til de største leverandørene og oppfølging av uakseptable forhold. Senest i oktober kunne Dagsavisen fortelle at Helse Sør-Øst ikke sån opperte at 22 fagorganiserte arbeidere var blitt oppsagt ved en fabrikk i Thailand. Nå januar tok Helse Sør-Øst denne stisle innsettelsen et skritt videre ved å si se ned til to av landene som produserer varer for helseforvaltning, for med egne øyne å se hvordan arbeidene har det der. Helse Vest, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Direktoratet for forvaltning og IKT var også med på turen. Første stopp var Malaysia og tre fabrikkier som produserer en ganghansker og operasjonshansker. Det ble generte riktig akbra.

ILLE BAK FASADEN

En av fabrikkene vi besøkte, så trykkelig fin ut på utsiden med BMW'er og Lexus'er parkert der, forteller Solli. Bak fasaden var det lite som minnet

For å få nok til å overleve, jobbet mange veldig mye overtid. 12-15 timers dager var helt vanlig. På grunn av den lave lønna var det få malaysiere som så og så langt til å jobbe der. Opp mot 90 prosent av arbeidstakerne kom derfor fra enda fattigere land, slik som Nepal, Vietnam, Bangladesh og Indonesia. I årevis hadde og så disse arbeidene søle ved fabrikkene. I disse i produksjonskostene var det 40-50 prosent av varmt og det utlignet av ammoniakk. Arbeidene ble bant og jevnlig når de skulle ta av de fadige hanskene, for det manglet vannkøling.

SVENSK FORBILDER

Og så var det dette med passene, da. Uanskyldig men for å ta passene, var at arbeidene bodde i store saler og at det derfor var trykkelig hva passene var innlåst, forteller

rapport om migrasjonsarbeidere i Malaysia avdekket at det er stort problem at arbeidere ikke får tak i passet sitt. Det å slutte i jobben og dra hjem til sitt eget land, er dermed ikke mulig for de som det er gjort.

«Det er et stort problem at arbeidere ikke får passet sitt»

Grete Solli, spesialrådgiver i Helse Sør-Øst

Men alt var ikke bare sørgen. For all mer om punkt elevene var en, ferdig. Den ble tid av svensker. Der hadde de aircondition, avtrekk slik at de slapp ammoniakkstanken, vannkøling og en løvbelem. Derfor var det bare malaysiske arbeidere der. De knuste, lo og smakkot med hverandre og hadde det moro på jobb, mens vi på den andre fabrikken så norske ansatte uten noen gang til, forteller Solli. Helt all den i Helse Sør-Øst bruke disse erfaringene til? Følelser har vi ikke vært gode nok til å til å velge utleverandere som tar denne pro-

Dagsavisen 3. oktober 2012

Dagsavisen 11. september 2012

ARBEIDERE I NØD

- Mange land i der arbeidere som produserer varer for Norge og andre vestlige land, stor nød.
- Barmark, tvangsarbeid, ekstremt lave lønninger og farlige arbeidsforhold er utbredt.
- Bare i den senere tid har det vært to store dødsbranner ved klesfabrikker i Bangladesh og Pakistan.
- Med midler fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, har organisasjonen Grenn Hverdag startet kartlegging av klesbransjens miljø- og etikkrap.
- Offentlige innkjøpere i Norge

grad oppatt av etikk. Ved 95 av 100 innkjøp blir det ikke stilt noen krav til leverandørene. Helt siden 2007 har regjeringen vurdert å pålegge statlige, fylkeskommunale og kommunale innkjøpere å stille etiske krav ved alle offentlige anskaffelser. Gjortatte ganger er det blitt avdekket at norske virksomheter har kjøpt varer som er produsert av barn, av underbetalte arbeidere, og følger av arbeidere som jobber opp mot 100 timer i uka. Helseforvaltningens etiske råd, NITG, Dagsavisen.

Dagsavisen er en uavhengig, trykkelig og gratis dagstidning med etikk. Vi er cirka 80 medlemsbedrifter og 100000 abonnenter, både i Norge og utlandet.

Kommunisere resultater

Konkrete forbedringstiltak i Malaysia og Thailand

Helse Sør-Øst har i tre år, via en norsk leverandør, anskaffet engangshansker fra samme fabrikk i Malaysia. Fabrikken leverer årlig cirka 123 millioner hansker til Norge. Dette høres mye ut, men er bare rundt to prosent av de vel seks milliarder hansker som de produserer årlig. Allikevel har vi ved oppfølging siden 2013 klart å påvirke til forbedringer på fabrikken.

På bildet ser vi låsbare små skap til pass. I Malaysia jobber det flest emigrasjonsarbeidere på fabrikkene. En helt vanlig problematikk er brudd på forbudet mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr 29 og 105) knyttet til ILOs kjernekonvensjon nummer 105:

- *Det skal ikke foregå noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.*
- *Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver og skal være fri til å avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.*

Denne fabrikken er en av de få fabrikkene i Malaysia som har sluttet å låse inn arbeidernes pass i en safe hvor de ikke selv har tilgang. De tilbyr nå låsbare skap hvor arbeideren selv har nøkkelen. Ved revisjon i 2013 var dette et av bruddene på flere fabrikkene som ble revidert for Helse Sør-Øst. I praksis vil en migrasjonsarbeider uten pass, ikke ha mulighet til å bevege seg fritt i Malaysia.

På bildet sees et forbedringsarbeid ved en fabrikk i Thailand som produserer engangshansker til Helse Sør-Øst. Helt til høyre sees et nytt dusj-avlukke utenfor migrasjonsarbeidernes bosted. Dusjavlukket har også låsbar dør. Tidligere dusjer sees i bakgrunnen. De er laget av plast og er uten tak og dører. Alle dusjene skal nå skiftes ut slik at det blir et hygienisk og godt tilbud med mulighet for avskjerming for den som dusjer.

Helse Sør-Øst bedret hverdagen til migrasjonsarbeidere

05. mai 2014

Helse Sør-Øst måtte utestenge halvparten av tilbyderne fra en konkurranse om å levere kirurgiske instrument. De klarte ikke å dokumentere sin vilje og system for etikk i leverandørkjeden.

Tidlig i 2013 gjorde Sykehuspartner en stor anskaffelse av kirurgiske instrumenter på vegne av alle foretakene i Helse Sør-Øst. Tyske B. Braun ble vinner av anbudskonkurransen. Øystein Roll, kategorisjef i Sykehuspartner, forteller at B. Braun har gode etiske retningslinjer som basis for sitt arbeid, og at de er eier av egne fabrikk. Selve produksjonen er derfor ikke langt ned i verdikjeden.

- Vi hadde vel egentlig forventet at det meste sto bra til når det gjelder arbeidsforhold, sier Roll.

Straks etter kontraktsinngåelse, begynte arbeidet med å følge opp helt ut til produksjonssted. Som i alle tidligere revisjoner Helse Sør-Øst har fått utført, ble det også her funnet brudd på ILOs kjernekonvensjoner.

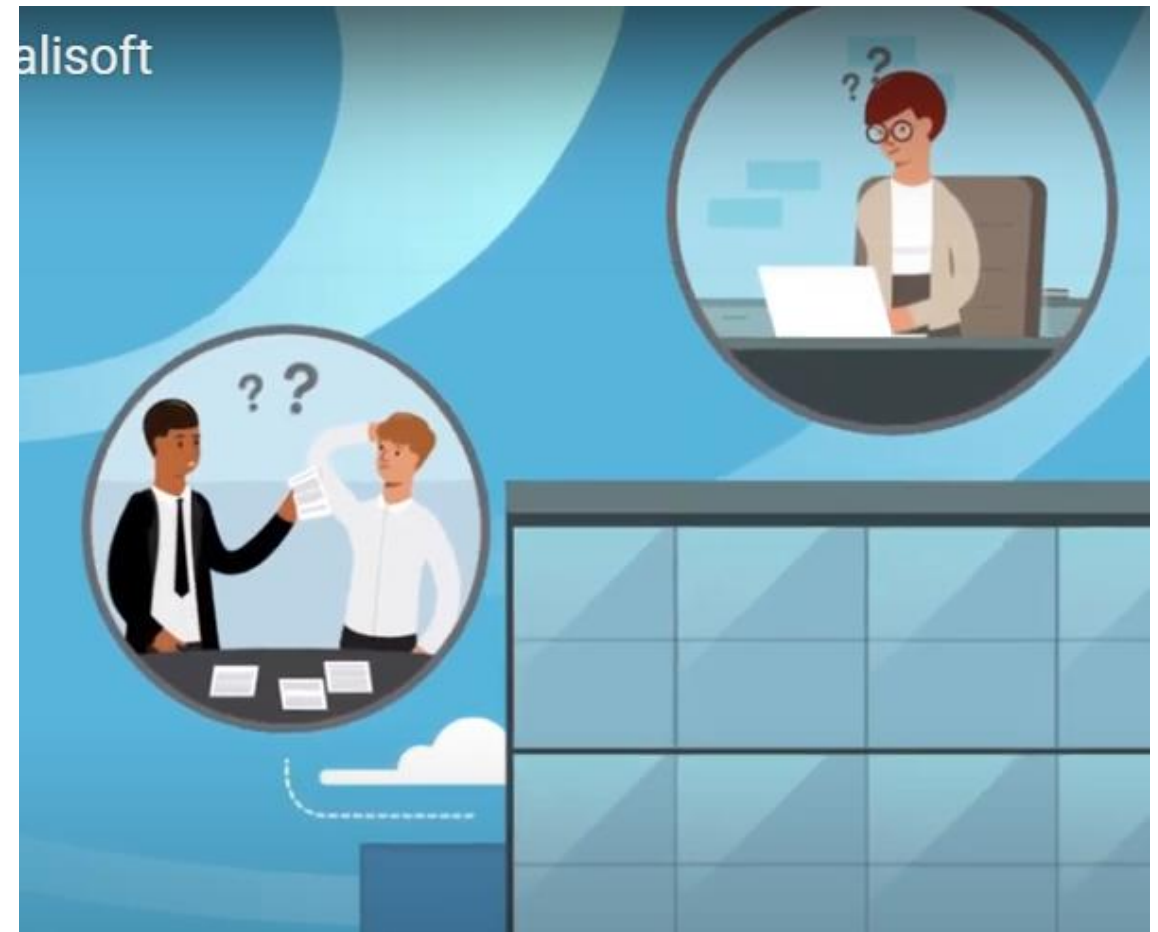

B. Braun fikk seg nok en ubehagelig overraskelse her, men de skal ha all ære for at de la seg flate og jobbet iherdig umiddelbart etter at avvikene ble avdekket, understreker Pia Trulsen (nr. 3 fra venstre). Her er hun sammen med ansatte fra B. Braun og kollega Øystein Roll.

Gode prosesser

Selv om krav og mål om bærekraftige anskaffelser er godt kommunisert fra ledelsen, så må likevel innkjøper og avtaleforvaltere ha gode verktøy

- Miljøpolicy
- Risikoverktøy
- Prosessverktøy
- Anskaffelsesplaner
- Kategoristyring
- Rådgivning/støtte

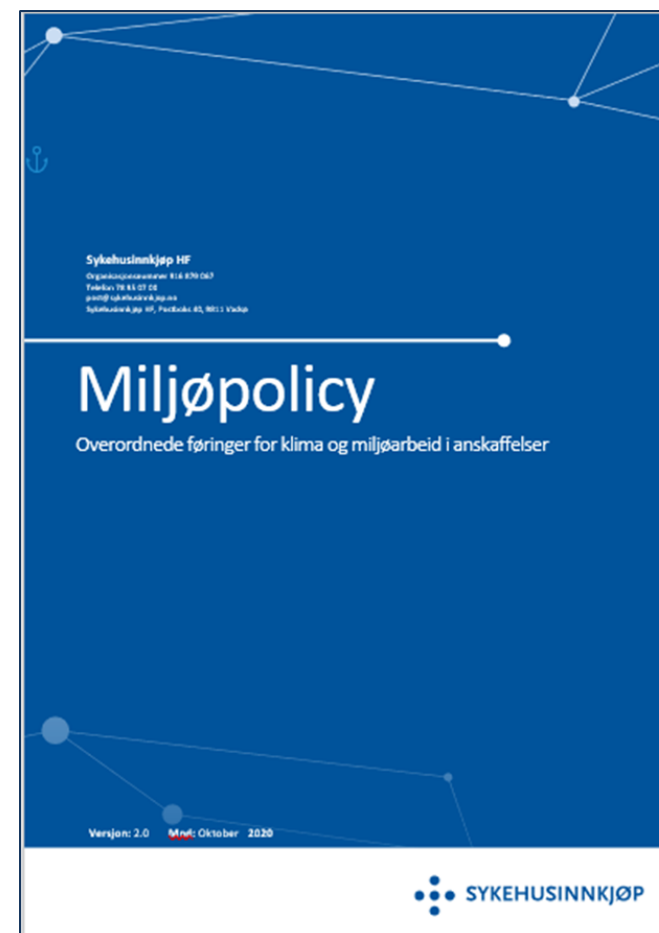
Etabler nettverk

Ny miljøpolicy

Du finner den på våre nettsider:

<https://sykehusinnkjop.no/nyheter/sykehusinnkjop-onsker-innspill-pa-miljopolicy>

Takk for meg!

grete.teigset.solli@sykehusinnkjop.no